

.....
(PIECZĄTKA PLACÓWKI)

.....
(DATA DOPUSZCZENIA DO UŻYTKU I NUMER
W SZKOLNYM ZESTAWIE PROGRAMÓW)

PROGRAM DYDAKTYCZNY
ZAJĘCIA ROZWIJAJĄCE KREATYWNOŚĆ

KLASA IV – VIII
(II ETAP EDUKACYJNY)

SZKOŁA PODSTAWOWA SPECJALNA NR 5
W CZĘSTOCHOWIE

OPRACOWAŁA
mgr Edyta Pryt

OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU NAUCZANIA

Kreatywność – umiejętność i twórcza postawa, szczególnie cenne przy rozwiązywaniu problemów oraz potrzebie podejmowania trafnych decyzji; zdolność obmyślania oryginalnych pomysłów dotyczących najrozmaitszych dziedzin życia. Kreatywność występuje więc nie tylko w nauce i sztuce, ale także w życiu codziennym, w pracach zawodowych itd. (Tadeusz W. Nowacki: *Leksykon pedagogiki pracy*. Radom: ITeE, 2004).

Każdy człowiek potrzebuje do swego istnienia i rozwoju różnych wartości. Jedną z wartości, które ułatwiają poruszanie się po świecie ciągłego postępu, rozkwitu nowoczesnych technologii, ale także wzrastającej konkurencji we wszystkich dziedzinach życia, jest twórcze myślenie. Twórcza postawa wobec życia i samego siebie jest paletą, dzięki której codzienność nabiera kolorów. Twórczość nie jest zarezerwowana tylko dla garstki artystów, albowiem każdy może być twórczy we wszystkim, co robi. To nie rodzaj zadania decyduje o twórczości, ale nasz stosunek do tego, co robimy. Ważne, czy jesteśmy otwarci na nowe wrażenia, czy potrafimy spojrzeć na rzeczy oczywiste w niestereotypowy sposób, czy potrafimy odcisnąć piętno własnej osobowości na tym, z czym się stykamy.

Wszelkiego rodzaju twórczość artystyczna – plastyczna, literacka, muzyczna daje nam okazję do przeżycia radości szczególnego rodzaju. Ułatwia wyrażanie siebie, swoich myśli i nastrojów, czasem trudnych do zwerbalizowania w zwykły sposób. Pozwala przeżyć satysfakcję z własnych dokonań, wzmacnia wiarę w siebie i poprawia samoocenę. Jest też po prostu przyjemnością, relaksem, zabawą.

W przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, dla których wyrażanie słowami przeżyć i doznań jest niezwykle trudne, możliwość wypowiedzenia się w innej formie jest niezwykle ważna i potrzebna. Pamiętać należy jednak o tym, aby wykonywanie zadań odbywało się w atmosferze zabawy, bez rywalizacji i oceniania, bez zwycięzców i przegranych.

Zajęcia rozwijające kreatywność służą stymulowaniu wyobraźni, zainteresowań, motywacji do działania i aktywności twórczej uczniów oraz wyrażaniu przeżyć i emocji za pomocą dostępnych dla nich środków wyrazu, także artystycznych, praktycznych i technicznych. Dają możliwość odbioru i tworzenia sztuki, nabywania praktycznych umiejętności, wyzwalają poczucie sprawstwa i pozwalają odnieść sukces, co jest niezwykle istotne w przypadku budowania poczucia własnej wartości dziecka niepełnosprawnego intelektualnie. Wpływają na rozwój emocjonalny i fizyczny oraz ukierunkowują rozwój ucznia na działania celowe i pożyteczne, przydatne w przyszłości, które mają charakter pracy. Pozwalają osiągać uznanie społeczne i poczucie sensu życia.

Program przeznaczony jest dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym klas IV – VIII Szkoły Podstawowej Specjalnej Nr 5 w Częstochowie będącej integralną częścią Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Nr 5 w Częstochowie.

Powstał on w oparciu o obowiązujące przepisy dotyczące podstawy programowej oraz dopuszczenia do użytku szkolnego programów nauczania.

Edukacja uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym będzie się opierać na realizacji programów edukacyjno – terapeutycznych opracowywanych dla poszczególnych uczniów na podstawie „Rozporządzenia MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.”

Program będzie realizowany w czterech działach tematycznych:

- plastyka,
- muzyka,
- technika,
- rozwijanie zainteresowań,
- organizacja czasu wolnego.

SZCZEGÓŁOWE CELE NAUCZANIA

Celem głównym programu jest rozwijanie uzdolnień i zainteresowań artystycznych dzieci oraz ich wrodzonych możliwości twórczych poprzez różnorodną aktywność.

Szczegółowe cele nauczania zajęć rozwijających kreatywność to:

- kształtowanie zainteresowań i ujawnianie zdolności, w szczególności zdolności plastycznych, technicznych i muzycznych,
- rozwijanie wyobraźni artystycznej,
- uwrażliwianie na piękno otaczającego świata,
- rozwijanie motywacji do działania,
- rozwijanie aktywności twórczej uczniów,
- odkrywanie własnych możliwości twórczych,
- rozwijanie w uczniach postawy ciekawości i otwartości,
- osiągnięcie maksymalnej zaradności i niezależności na miarę indywidualnych możliwości uczniów,
- kształtowanie umiejętności samodzielnego organizowania wypoczynku i czasu wolnego,
- budowanie pozytywnego obrazu samego siebie,
- wyrażanie swoich uczuć,
- kształtowanie pożądanych cech społecznych,

- wyrażanie przeżyć i emocji za pomocą dostępnych dla uczniów środków wyrazu (artystycznych, praktycznych i technicznych),
- nabywanie umiejętności właściwego korzystania z narzędzi i materiałów plastycznych,
- usprawnianie manualne,
- kształtowanie słuchu i umiejętności słuchania muzyki,
- rozwijanie aktywności muzycznej i ruchowej,
- umożliwienie uczniom aktywnego uczestnictwa w kulturze.
- doskonalenie umiejętności samodzielnego sporządzania potraw,
- wytwarzanie przedmiotów dekoracyjnych i pamiątkarskich,
- doskonalenie umiejętności prania i prasowania,
- wyrabianie umiejętności technicznych i informatycznych,
- ćwiczenia w wykonywaniu codziennych i okresowych prac porządkowych,
- dbanie o teren zielony wokół szkoły.

Zakres tych celów ulega poszerzeniu w miarę nabywania przez uczniów wiadomości, umiejętności i sprawności w trakcie kolejnych lat nauki i jest kompatybilny z treściami wychowawczymi.

Realizacja celów pozwoli na przygotowanie ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym do lepszego radzenia sobie w życiu, na ukształtowanie człowieka kreatywnego, który będzie mógł się odnaleźć w przyszłej rzeczywistości.

ZADANIA SZKOŁY

- stwarzanie sytuacji dających możliwość przeżyć wewnętrznych i uczestnictwa w procesie twórczym,
- tworzenie warunków sprzyjających podejmowaniu przez uczniów samodzielnych inicjatyw,
- umożliwianie uczniom udziału w aktualnych wydarzeniach kulturalnych,
- zapewnienie możliwości korzystania z różnych form spędzania wolnego czasu.

ZADANIA NAUCZYCIELA

- Organizuje miejsce pracy do zaplanowanych działań.
- Inspiruje uczniów, motywuje do zabawy poprzez wyzwianie w nich ciekawości, rozwijanie wyobraźni i fantazji, tworzy klimat sprzyjający pracy twórczej.
- Zachęca dziecko do tworzenia, odkrywania, wypowiedania się w różnych technikach i przy użyciu elementarnych środków wyrazu, prostych kompozycji i form konstrukcyjnych.
- Zaspakaja potrzebę bezpieczeństwa, akceptacji, swobody.
- Tworzy sytuacje edukacyjne sprzyjające tworzeniu.

Nauczyciel powinien mieć świadomość celu prowadzonych zajęć, być autentycznym w kontaktach z uczniami, przez cały czas obserwować grupę, dobierać ćwiczenia umożliwiające nabywanie nowych doświadczeń w pracy, nowych wrażeń. Powinien być wrażliwy i empatyczny w stosunku do uczniów, mieć elastyczne podejście do proponowanych uczniom zajęć.

TREŚCI NAUCZANIA

- Praktyczne zajęcia plastyczne, zwracanie uwagi dziecka w trakcie prac plastycznych na estetykę i oszczędność materiału.
- Ćwiczenia w stosowaniu różnych technik plastycznych.
- Dobieranie odpowiednich przyborów (mazaki, kredki, pędzle, farby) i materiałów (masa solna, glina, bibuła, sznurek).
- Modelowanie w glinie, z mas plastycznych, z masy solnej.
- Ćwiczenia w łączeniu różnych materiałów.
- Sztuka ludowa i zdobnictwo.
- Doskonalenie umiejętności w zakresie szycia (przyszywanie guzików, szycie ściąganiem prostym, cięcie nożyczkami tkaniny).
- Zabawy rytmizujące, wysłuchiwanie nagrań muzyki.
- Nauka tekstu i melodii prostych piosenek, słuchanie muzyki, aktywności muzyczno-ruchowe.
- Różnorodność muzyki ojczystej, muzyki różnych narodów i regionów świata.
- Wartości muzyki ludowej, artystycznej i popularnej.
- Kontakt z dziełami sztuki plastycznej i muzycznej w środowisku lokalnym.
- Wykonywanie gipsowych odlewów, lepienie z materiałów plastycznych, kolorowanie i malowanie prac, pakowanie.
- Obsługa komputera, wyszukiwanie informacji na dany temat w Internecie.
- Obsługa edytora Word.
- Posługiwanie się wyszukiwarką internetową.
- Samodzielne obsługiwanie się przy stole, używanie noża i widelca.
- Kulturalne i estetyczne zachowanie się w trakcie posiłków.
- Ćwiczenia we właściwym posługiwaniu się sprzętem ręcznym i zmechanizowanym (mikser, odkurzacz, pralka, krawalnica).
- Sprzątanie po posiłku, odnoszenie i mycie naczyń, ścieranie stołu, używanie serwetek, dziękowanie za posiłek.
- Znajomość środków czystości i ich przeznaczenia, przestrzeganie ostrożności przy posługiwaniu się środkami czystości.
- Utrzymanie czystości w łazience podczas korzystania ze znajdujących się tam urządzeń.

- Utrzymywanie czystości ciała, codzienna zmiana bielizny, korzystanie z przyborów toaletowych i kosmetyków, zachowanie higieny okresu dojrzewania.
- Samodzielne, dokładne wykonywanie poleceń, załatwianie spraw bez nadzoru, wykonywanie codziennych czynności domowych (sprząatanie, mycie naczyń, składanie odzieży, pranie).
- Sortowanie bielizny do prania.
- Dobór środków piorących .
- Doskonalenie umiejętności prania ręcznego.
- Właściwe suszenie wypranej bielizny.
- Podstawowa obsługa żelazka.
- Sposób i miejsce przechowywania bielizny: brudnej, czystej, wyprasowanej.
- Prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się drobnym sprzętem kuchennym.
- Ćwiczenia w posługiwaniu się urządzeniami stosowanymi w kuchni.
- Sprawne posługiwanie się nożem kuchennym w celu obrania owoców, warzyw lub rozdrobnienia produktów.
- Dobór narzędzi do obróbki wstępnej.
- Umiejętność samodzielnego przygotowania prostych potraw i deserów.
- Estetyka wykańczania potraw przed podaniem.
- Przygotowanie stołu do posiłku codziennego, okolicznościowego i świątecznego.
- Wypoczynek czynny i bierny.
- Rozrywka.
- Rozwijanie zainteresowań.

PROCEDURY OSIAGANIA CELÓW

Ujęte w programie cele zostaną zrealizowane poprzez różnorodną działalność muzyczną, plastyczną, techniczną i ruchową. Każda z nich kształtuje inne dyspozycje i umiejętności, a dopiero stosowanie ich wszystkich przyczynia się do ogólnej wrażliwości, rozwijania twórczej aktywności uczniów i ich zainteresowań.

Działania nauczyciela pracującego z dzieckiem z niepełnosprawnością intelektualną wymagają przemyślanego doboru metod i form pracy. Takie przygotowanie metodyczne i merytoryczne pozwoli prowadzić zajęcia z całą grupą uwzględniając jednocześnie indywidualny tok pracy każdego dziecka. Należy pamiętać, że dzieci różnią się poziomem sprawności, poziomem rozumienia poleceń, tempem pracy, czasem koncentracji uwagi i zaciekawienia daną czynnością.

Zajęcia mają stanowić formę zabawy połączoną z poznaniem nowych treści, z nabywaniem umiejętności i sprawności, z poznawaniem nowych sytuacji. Mają dostarczać wielu pozytywnych przeżyć,

przyjemnych doznań i pokazywać piękno otaczającego nas świata. Z jednej strony mają sprawić dziecku przyjemność i dawać zadowolenie a z drugiej wspierać jego rozwój emocjonalny, fizyczny i psychiczny.

Realizacja treści kształcenia zamieszczonych w poszczególnych działach programu nauczania pozwoli osiągnąć zamierzone cele, jeżeli przyjmie się następujące założenia:

- systematyczność w przeprowadzaniu zajęć,
- stworzenie przyjemnej atmosfery w czasie pracy,
- stosowanie rozwiązań ułatwiających dziecku z dysfunkcją narządów ruchu posługiwanie się przyborami plastycznymi, technicznymi czy instrumentami muzycznymi,
- zgromadzenie ciekawych i różnorodnych materiałów i przyborów,
- zgromadzenie atrakcyjnych albumów, zdjęć, reprodukcji,
- stosowanie efektywnych, różnorodnych i lubianych przez dzieci technik,
- formułowanie prostych i zrozumiałych dla dziecka poleceń,
- proponowanie prac możliwych do ukończenia przez dziecko,
- stworzenie swoistego systemu nagradzania,
- bezpośredni kontakt dziecka z dziełem sztuki i z jego twórcą,
- uczestniczenie w zajęciach poza szkołą-plenery, zajęcia integracyjne itp.,
- prezentowanie twórczości dziecka w szkole, dla rodziców, w środowisku,
- wykorzystywanie w szkole i w domu przedmiotów wykonanych przez dziecko, podkreślenie ich użyteczności.

W pracy z dzieckiem niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym należy stosować metody nauczania dostosowane do jego potrzeb i możliwości. Szczególnie przydatne do osiągnięcia założonych celów szczegółowych wydają mi się:

METODY

- praktycznego działania,
- doświadczeń i eksperymentowania,
- odkrywanie, poszukiwanie, przeżywanie i działanie,
- pokaz, obserwacja, wzór, przykład
- rozmowa, opowiadanie, objaśnienie, instrukcja słowna, zagadka,
- ośrodków pracy,
- pracy twórczej,
- stosowana analiza zachowań (terapia behawioralna) – elementy.

Metody te wyzwalały aktywność uczniów (zwłaszcza poznawczą). Wdrażają ich do samodzielnego myślenia i wykorzystywania zdobytej wiedzy w praktyce. Uczą również, obserwowania, badania

otaczającego świata i kreatywnego myślenia, wpływają na rozwój zdolności motorycznych ucznia. Poprzez całościowe nauczanie pozwalają łączyć działania rewalidacyjne i wychowawcze.

W zależności od możliwości i potrzeb uczniów nauczyciel będzie stosować wskazane metody w całości lub jedynie ich elementy.

Dodatkowo realizując program nauczyciel będzie posługiwać się różnego rodzaju środkami dydaktycznymi właściwie dobranymi pod kątem prowadzonych zajęć oraz różnorodnymi formami pracy z uczniem.

FORMY

- praca indywidualna,
- praca w grupach,
- praca zespołowa.

OPIS ZAŁOŻONYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

Ze względu na specyficzny charakter edukacji uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym, a także indywidualne tempo i zakres nauki każdego ucznia, osiągnięcia w poszczególnych sferach oddziaływań pedagogicznych i rewalidacyjnych są planowane indywidualnie. Znajdzie to swoje odzwierciedlenie w indywidualnych programach edukacyjno – terapeutycznych, które będą systematycznie monitorowane i dostosowane do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych poszczególnych uczniów zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego.

OCENA PRZEWIDYWANYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ Z UWZGLĘDNIENIEM STANDARDÓW WYMAGAŃ

Ocena to problem wartościowania uzyskanych rezultatów na gorsze lub lepsze rozwiązania. Zadanie to wymaga zachowania pewnego dystansu i obiektywizmu ze strony nauczyciela.

Specyfika procesu nauczania-uczenia się uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczestniczących w zajęciach rozwijających kreatywność, wymaga działań bezstresowych. Taki charakter powinno przybrać także sprawdzanie i ocenianie przedmiotowe. Stosowane przez nauczyciela metody powinny pomóc w odkrywaniu radości tworzenia i mobilizowaniu uczniów do poznawania świata. Regulatorem oceny powinny być:

- aktywność ucznia i jego ekspresja,
- widoczne zainteresowania ucznia,
- rzetelność wykonania zadania,
- estetyka prac.

Ocena osiągnięć uczniów powinna być bardzo wyważona. Oceniając uczniów należy zawsze kierować się życzliwością, wyrozumiałością oraz ich indywidualnymi predyspozycjami i możliwościami.

Każde dziecko dysponuje indywidualnym poziomem wrodzonych zdolności intelektualnych i manualnych. Zróżnicowanie poziomów w obrębie grupy uczniów jest szczególnie widoczne w zakresie zdolności plastycznych, muzycznych i technicznych, stąd też i ocena na zajęciach jest bardzo utrudniona a rezultaty osiągnięte przez poszczególnych uczniów zawsze pozostaną mocno zróżnicowane. Ocena ta jest jednak zawsze zgodna z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania.

Dodatkowo każdy uczeń będzie podlegał wielospecjalistycznej ocenie poziomu funkcjonowania co znajdzie swoje odzwierciedlenie w Indywidualnych Programach Edukacyjno – Terapeutycznych poszczególnych uczniów.

Po I i II semestrze nauczyciel będzie dokonywał indywidualnej oceny wiadomości i umiejętności ucznia w „Teście przyrostu wiedzy i umiejętności”.

Wychowawca będzie systematycznie informował rodziców uczniów na temat funkcjonowania ich dziecka w grupie, nabytych przez niego wiadomościach i umiejętnościach oraz uzyskanej przez nie oceny.

OMÓWIENIE ZAŁOŻEŃ DYDAKTYCZNYCH

Program jest spójny z założeniami zawartymi w dokumentach ogólnych takich jak:

- Statut Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Nr 5 w Częstochowie,
- Program Wychowawczo- Profilaktyczny Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Nr 5 w Częstochowie,
- Koncepcja Pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Nr 5 w Częstochowie

EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja programu może być przeprowadzona pod koniec roku szkolnego na podstawie obserwacji dokonywanych przez nauczyciela i osiągnięć uczniów.